

Türk Medyasında Gülen Hareketine Karşı

Nefret Söylemi ve Nefret Suçu:

Ötekileştirme, Zulüm ve Baskı

HUMAN

İçindekiler

Sayfa

03

Özet

Sayfa

04

Nefret Söylemi ve Nefret Suçlarına Giriş: Türkiye'de Gülen Hareketi'nin Durumu

Sayfa

06

Nefret Söylemi ve Nefret Suçunun Tanımlanması: Kavramlara Genel Bir Bakış

Sayfa

10

Türkiye'de Gülen Hareketi'ne Karşı Nefret Söylemi ve İşlenen Nefret Suçlarının Tarihsel ve Toplumsal Bağlamı

Sayfa

13

Türkiye'de Gülen Hareketi'ne Karşı Nefret Söylemi ve Nefret Suçu Ortamı

Sayfa

20

Türkiye'deki Nefret Söylemi ve Nefret Suçunun Gülen Hareketi Üzerindeki Etkisi

Sayfa

24

Sonuç

Nefret Söylemi 14

Nefret Suçu 16

Özet

Bu rapor, Türk medyasında Gülen Hareketi'ne yönelik nefret söylemi ve nefret suçlarını incelemektedir. Gülen Hareketi, 1960'larda Fethullah Gülen tarafından kurulan dini ve sosyal bir sivil toplum hareketidir. Türk hükümeti, bu Hareketi hedef almış ve hükümeti devirmeye çalışmakla suçlamıştır. Bu sebeple, özellikle Türk medyasında Gülen Hareketi üyelerine yönelik nefret söylemi ve nefret suçlarında artış olmuştur.

Rapor, Gülen Hareketi'nin geçmişi ve Türk hükümetiyle etkileşimlerinin genel bir özetini sunmaktadır. Ardından, Hareket üyelerine yönelik nefret söylemi ve nefret suçlarının niteliği ve kapsamı incelenmektedir. Bu nefret söylemi ve nefret suçlarının Gülen Hareketi katılımcıları üzerindeki etkisi de çalışmada incelenmektedir. Rapor, Türkiye'de Gülen Hareketi'ne yönelik nefret söylemi ve nefret suçlarının ciddi insan hakları ihlallerine neden olduğu sonucuna vararak son bulmaktadır.

Nefret Söylemi ve Nefret Suçlarına Giriş: Türkiye'de Gülen Hareketi'nin Durumu

Politikacıların belirli etnik, dini veya siyasi gruplara karşı yürüttükleri siyasi kampanyaların ve kullandıkları söylemlerin giderek artan bir kısmı nefret söylemi içermektedir.¹ Siyasi liderlerin bu gruplara yönelik bölücü açıklamaları onların siyasi dili haline gelmiştir. Özellikle siyasi nüfuz sahibi kişiler tarafından yapılan açıklamalar, halkın genelini hedef gruptaki sözde "düşmanları" mağdur etmeye motive ederek nefret suçlarının ateşini körüklemektedir.²

Modern Türkiye Cumhuriyeti'nde (1920-2020) neredeyse her seçilmiş yönetim toplumda bir hegemonya ve çok sayıda mağdur yaratmış ve neredeyse her dönemde siyasetçiler siyasi rakipleri, bazı cemaatler ve azınlıklar gibi çeşitli gruplara karşı nefret söylemi kullanmışlardır.³ Türkiye'deki azınlıklar ve siyasi muhalifler, siyasi nefret söyleminin hedefi olmalarının yanı sıra sıklıkla yaygın tasfiye ve baskıların da hedefi olmuşlardır.⁴ Hakim parti veya otoritenin ideolojisine bağlı olarak farklı gruplar farklı zamanlarda hedef alınmıştır. Örnek olarak ülkede etnik azınlıklar (Kürtler, Ermeniler, Kafkasyalılar, Lazlar, Romanlar ve Araplar gibi), dini azınlıklar (Yahudiler, Ortodoks Hristiyanlar, Süryaniler, Ezidiler, Aleviler ve Caferiler gibi) ve diğer marjinal gruplar; LGBTQ toplulukları, Müslüman örgütler, gruplar ve hareketlerin yanı sıra 2011 yılında Suriye İç Savaşı'nın başlamasından bu yana Türkiye'deki sayıları üç milyonu aşan Suriyeli göçmenler de ayrımcılığa maruz kalmıştır.^{5,6}

1 Amnesty International. (2017, February 22). Politics of demonization breeding division and fear. Amnesty International. Retrieved March 30, 2023, from <https://www.amnesty.org/en/latest/press-release/2017/02/amnesty-international-annual-report-201617/>

2 Perry, B., Akca, D., Karakus, F., & Bastug, M. F. (2020). Planting hate speech to harvest hatred: How does political hate speech fuel hate crimes in Turkey? *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, 9(4), 195-211. <https://doi.org/10.5204/ijcsd.v9i4.1514>

3 Ibid.

4 İnsan Hakları Derneği. (2020, September 22). Türkiye'de Nefret Suçları ve Son Dönemde Yaşanan Irkçı Saldırıları Özel Raporu. Retrieved March 30, 2023, from https://www.ihd.org.tr/wp-content/uploads/2020/09/20200922_NefretSuçlurkciSaldirilarRaporu-OrnekVakalar.pdf

5 Goktan, A. D. (2017). *Hate Crime in Turkey: Implications of Collective Action, Media Representations and Policy Making*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

6 United Nations High Commissioner for Refugees. (n.d.). Refugees and asylum seekers in Turkey. UNHCR Türkiye. Retrieved March 30, 2023, from <https://www.unhcr.org/tr/en/refugees-and-asylum-seekers-in-turkey>

Özellikle 2013 yılından bu yana Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan "muhalif grupları, hükümeti eleştirenleri, gazetecileri ve akademisyenleri sık sık hedef almış, karalamış, tehdit etmiş ve hakaret etmiştir. Yıllar içinde nefret söylemi, Erdoğan'ın halk desteğini sürdürmesi için siyasi bir araç haline gelmiştir."⁷ Erdoğan'ın nefret söylemlerinin ortak bir bileşeni, hükümetle anlaşmazlığa düşenlere yönelik hakaretlerin kullanılması olmuştur.⁸

Erdoğan, başta Fethullah Gülen'den ilham alan ve İslam ahlakını temel alan dünya çapında bir kültür ve eğitim girişimi olan Gülen Hareketi üyeleri olmak üzere, hükümet muhaliflerine karşı birçok kez açıkça toplu cezalandırma çağrısında bulunmuştur.⁹ Bu bağlamda Hareket şeytanlaştırılmış ve cumhurbaşkanı, hükümet, hükümet yanlısı ve muhalif gazeteciler ve halk tarafından nefret söylemine ve nefret suçlarına maruz bırakılmıştır.¹¹

Tüm bu durumlar göz önüne alındığında raporun odak noktası, Türkiye'de Gülen Hareketi'ne yönelik nefret söylemi ve nefret suçu ekosistemi olacaktır. Genel olarak, rapor Türkiye'deki ulusal haber medyasında Hareket'e karşı nefret söylemi ve nefret suçunun kullanımını tartışacaktır. Ardından, Türkiye'de Hareket'e karşı nefret söylemi ve işlenen nefret suçunun tarihsel ve toplumsal bağlamı açıklanacaktır. Ek olarak, bu nefret söylemi ve nefret suçunun Hareket üzerindeki etkisi tartışılacaktır. Rapor kısa bir özetle son bulacaktır.

Bu rapor tanımlayıcı nitelikte olup, Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) hükümetinin Gülen Hareketi'ne yönelik ulusal ve uluslararası nefret söylemi ve nefret suçu kampanyalarını ve Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, AKP üyelerinin ve hükümet yanlısı kaynakların kışkırtıcı söylemlerinin Hareket üyelerine yönelik nefret söylemini ve nefret suçlarını ne ölçüde teşvik ettiğini ve körüklediğini detaylandırmaktadır. ✕

Hükümet ifade özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü ve basın özgürlüğünü giderek daha fazla baskı altına alırken, politika yapıcılarının Türkiye'deki 'nefret' ekosistemini anlaması elzemdir. Gülen Hareketi mensuplarının veya bağlantılı kişilerin sistematik ve organize bir şekilde hedef alınması, toplumdan dışlanmaları, temel insan haklarının ihlal edilmesi, her türlü olumsuzluktan sorumlu tutulmaları ve medyanın devlet tarafından Hareket'e karşı bir silah olarak kullanılması, insanları sindirme, radikalleşme ve baskıyı artırma ve insanları ülkeyi terk etmeye zorlama etkileri nedeniyle özellikle endişe vericidir.

7 Demir, V. (2021). Freedom of the Media in Turkey Under the AKP Government. In: Aydın, H., Langley, W. (eds) Human Rights in Turkey. (p. 81-82). Philosophy and Politics - Critical Explorations, vol 15. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-57476-5_3

8 Ibid.

9 Ibid.

10 UK Government. (2022, February 14). Country policy and information note: Gülenist Movement, Turkey, February 2022 (accessible version). GOV.UK. Retrieved March 30, 2023, from <https://www.gov.uk/government/publications/turkey-country-policy-and-information-notes/country-policy-and-information-note-gulenist-movement-turkey-february-2022-accessible-version>

11 Caman, M.E. (2021). Authoritarianization and Human Rights in Turkey: How the AKP Legitimizes Human Rights Violations. In: Aydın, H., Langley, W. (eds) Human Rights in Turkey. (p. 179-198). Philosophy and Politics - Critical Explorations, vol 15. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-57476-5_9

Nefret Söylemi ve Nefret Suçunun Tanımlanması: Kavramlara Genel Bir

Nefret, sosyal ve psikolojik bilimlerde birçok araştırmanın odak noktası olmuştur.¹² 1954 yılında nefret, geçici bir duygusal durum olan öfkenin aksine, aşırı hoşnutsuzluk hissi olarak tanımlanmıştır.¹³ Sosyal bilimlerdeki akademisyenler için nefret, duygusal uyarımdan daha fazlasıdır. Nefret, güç uygulama arzusunu yansıtan bir vizyon ve ırk, din, cinsel ve toplumsal cinsiyet kimlikleri, bedenler ve diğer özelliklere ilişkin tarihsel hiyerarşi ideaları tarafından motive edilen bir kavramdır.¹⁴ Bu motivasyon suç teşkil eden veya etmeyen davranışlarla sonuçlanabilmektedir.¹⁵ Nefret davranışının tanımını oluşturan en az beş sütun vardır: a) davranışı tanımlayan nitelik (örn. nefret, önyargı güdümlü, önyargı); b) davranışı tanımlayan isim (örn. olay, suç, konuşma); c) nefretin hedefini tanımlayan isim (örn. bir kişi, bir mülk, bir kuruluş); d) davranışı niteleyen göstergeler (örneğin, bir hedef inanıyor, bir tanık inanıyor, herhangi bir kişi inanıyor, buna dair kanıt var); e) korunan özellikler (örneğin, ırk, din, milliyet, cinsiyet, transseksüel durumu, engellilik, evsizlik durumu).¹⁶

12 Vergani, M., & Link, R. (2021). A Conceptual Framework to Map Responses to Hate Crime, Hate Incidents and Hate Speech: The Case of Australia. *Social Policy and Society: a Journal of the Social Policy Association*, 1-18. <https://doi.org/10.1017/S147474642100052X>

13 Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Addison-Wesley.

14 Perry, B. (2001). *In the Name of Hate: Understanding Hate Crimes* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203905135>

15 Vergani, M., & Link, R. (2021). A Conceptual Framework to Map Responses to Hate Crime, Hate Incidents and Hate Speech: The Case of Australia. *Social Policy and Society: a Journal of the Social Policy Association*, 1-18. <https://doi.org/10.1017/S147474642100052X>

16 Ibid

Öte yandan, nefret suçları "belirli insan gruplarına yönelik önyargı veya önyargıyla motive edilen suç eylemleridir."²⁷ Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'na (AGİT) göre nefret suçlarının iki ana bileşeni vardır. Bunlardan ilki nefret suçunun 'cezai bir suç olması'dır.²⁸ Nefret suçu, olağan ceza hukuku kapsamında suç teşkil eden bir eylem olmalıdır. Temel suçlar teorik olarak, adam öldürme, saldırı, taciz, mülke zarar verme, holiganlık vb. dahil olmak üzere kişilere veya mülke veya kamu barışına karşı işlenen herhangi bir suçu içerebilir.²⁹ Nefret suçları da aynı şekilde küçük suçlar, kabahatler veya ciddi suçlar şeklinde olabilmektedir.³⁰

Nefret suçunun ikinci bileşeni ise 'önyargı motivasyonu'dur.³¹ Nefret suçu belirli bir saikle, mesela önyargıyla, işlenir. Bu önyargı veya önyargılı saik, nefret suçlarını diğer adi suçlardan ayırır. "Önyargı saiki, failin hedefe yönelik önyargısıdır: mağdurlar, mekanlar veya suçun hedefi, korunan bir grupta gerçek veya algılanan bağlantıları, bağlılıkları, aidiyetleri, destekleri veya üyelikleri nedeniyle seçilmektedir."³² Korunan özellikler klasik olarak ırk, ulusal veya etnik köken, dil, renk, din, cinsiyet, yaş, zihinsel veya fiziksel engellilik ve cinsel yönelimi kapsar, ancak önyargı başka faktörler tarafından da tetiklenebilmektedir.³³ Bu anlamda nefret suçu, belirli bir toplumsal düzeni karakterize eden istikrarsız hiyerarşileri yeniden teyit etmeyi amaçlayan bir güç ve baskı mekanizmasıdır. "Failin grubunun tehdit altındaki (gerçek ya da hayali) hegemonyasını ve mağdurun grubunun 'uygun' ikincil kimliğini" eş zamanlı olarak yeniden yaratmayı amaçlamaktadır.³⁴ Nefret suçu Hem 'Kendini' hem de 'Ötekini', daha geniş bir ideolojiler ve sosyal ve siyasi eşitsizlik kalıpları tarafından verili ve yeniden üretilmiş olarak 'uygun' göreceli konumlarını yeniden ortaya koyacak şekilde tanımlamanın bir aracı olarak kullanılmaktadır.³⁵

27 Organization for Security and Co-operation in Europe. (2023, February 14). OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR). Home. Retrieved March 23, 2023, from <https://hatecrime.osce.org/>

28 Ibid.

29 European Parliament. (2020). Hate speech and hate crime in the EU and the evaluation of online content regulation approaches. Retrieved March 23, 2023, from [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/655135/IPOL_STU\(2020\)655135_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/655135/IPOL_STU(2020)655135_EN.pdf)

30 Ibid.

31 Organization for Security and Co-operation in Europe. (2023, February 14). OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR). Home. Retrieved March 23, 2023, from <https://hatecrime.osce.org/>

32 European Parliament. (2020). Hate speech and hate crime in the EU and the evaluation of online content regulation approaches. (p. 22). Retrieved March 23, 2023, from [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/655135/IPOL_STU\(2020\)655135_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/655135/IPOL_STU(2020)655135_EN.pdf)

33 Ibid.

34 Chakraborti, N., & Garland, J. (2016). Hate crime : impact, causes & responses (Second edition.). (p. 5). SAGE.

35 Ibid.

Nefret söylemi demokratik bir toplumun bütünlüğüne, insan haklarının korunmasına ve hukukun üstünlüğüne yönelik ciddi tehditler oluşturmaktadır. Dolayısıyla, ele alınmadığı takdirde, daha geniş ölçekte şiddet ve çatışma eylemlerini tetikleyebilmektedir. Bu anlamda nefret söylemi, nefret suçuna katkıda bulunan hoşgörüsüzlüğün aşırı bir tezahürüdür.³⁶ Başka bir deyişle, nefret söylemi, barışın ihlaline yol açabilecek büyük ölçekli çatışmaları kışkırtabilir ve nefret suçlarına elverişli ortamlar yaratabilmektedir.³⁷ Hem ayrımcılık hem de nefret söyleminin belirli biçimleri şiddet içeren nefret suçlarına zemin hazırlayabileceğinden, bu davranışlar devlet tarafından ele alınmalıdır³⁸, ve "nefret söylemi ve nefret suçu sorunu karmaşık bir sosyal sorun ve toplumlar tarafından yeterince yönetilemeyen zorluklara verilen semptomatik bir yanıt olarak görülmelidir."³⁹

36 Council of Europe. (n.d.). Hate speech and Violence - European Commission against racism and intolerance (ECRI) - www.coe.int. European Commission against Racism and Intolerance (ECRI). Retrieved March 23, 2023, from <https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/hate-speech-and-violence>

37 Guillén-Nieto, V. (2023). Hate Speech : Linguistic Perspectives. De Gruyter Mouton., <https://doi.org/10.1515/9783110672619>

38 European Parliament. (2020). Hate speech and hate crime in the EU and the evaluation of online content regulation approaches. Retrieved March 23, 2023, from [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/655135/IPOL_STU\(2020\)655135_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/655135/IPOL_STU(2020)655135_EN.pdf)

39 Ibid (p. 21).

Türkiye'de Gülen Hareketi'ne Karşı Nefret Söylemi ve İşlenen Nefret Suçlarının Tarihsel ve Toplumsal Bağlamı

Gülen Hareketi "kökleri İslam'ın ruhani ve hümanist geleneğine dayanan ve Fethullah Gülen'in fikirleri ve aktivizminden ilham alan dünya çapında bir sivil girişimdir"⁴⁰, ve ilk olarak 1960'ların sonunda Fethullah Gülen'in İzmir'deki en yakın takipçilerinin evlerinde okuma grupları düzenlemesiyle Türkiye'de ortaya çıkmıştır.⁴¹ Gülen ve takipçileri, 1970'ler ve 80'ler boyunca Türkiye'de varlıklarını sürdürdükten sonra, eğitim girişimlerini ve faaliyetlerini önce Sovyetler Birliği'nin Müslümanların çoğunlukta olduğu bölgelerine, ardından da 1990'ların ortalarında Batı Avrupa'ya yaymışlardır.⁴² Gülen, siyasi yelpazenin sağında önemli bir siyasi ve toplumsal ağırlığa sahipti. Bu bağlamda, Gülen Hareketi'nin etkisi 1990'larda ve 2000'lerin başında artmış ve birçok üyesi Türk siyasetinde ve iş dünyasında önde gelen isimler haline gelmişti.⁴³

Ancak Gülen Hareketi'nin Türk hükümetiyle ilişkileri 2000'li yılların sonlarında, özellikle de Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın iktidarını az çok güvence altına almasından sonra kötüleşti.⁴⁴ Türk hükümetinin Gülen Hareketi'ne yönelik baskısı, Aralık 2013'te Cumhurbaşkanı'nın en yakın çalışma arkadaşlarını ve ailesini kapsayan ve aralarında bakanların oğullarının da bulunduğu çok sayıda kişinin gözaltına alınmasıyla sonuçlanan büyük bir yolsuzluk skandalının patlak vermesinin ardından geldi.⁴⁵ Erdoğan, Hareketi hükümeti devirmek için komplo kurmakla suçladı. Ardından 2016'daki darbe girişimiyle birlikte Erdoğan, Hareketi darbe girişiminin arkasında olmakla suçladı ve Gülen Hareketi ile hükümet arasındaki ilişkiler Hareketin darbe girişimiyle herhangi bir ilgisi olduğunu reddetmesine rağmen tamamen koptu.^{46,47}

40 Gulen Movement. (2013, December 4). What is the Gülen movement. Gulen Movement. Retrieved March 24, 2023, from <https://www.gulenmovement.com/gulen-movement/what-is-the-gulen-movement>

41 Pew Research Center. (2022, April 26). Gülen movement. Pew Research Center's Religion & Public Life Project. Retrieved March 24, 2023, from <https://www.pewresearch.org/religion/2010/09/15/muslim-networks-and-movements-in-western-europe-gulen-movement/>

42 Ibid.

43 Aras, B., & Caha, O. (2000). Fethullah Gulen And His Liberal "Turkish Islam" Movement. Meria: Fethullah Gulen and his liberal "turkish islam" movement. Retrieved March 24, 2023, from https://ciaotest.cc.columbia.edu/olj/meria/meria00_arb01.html

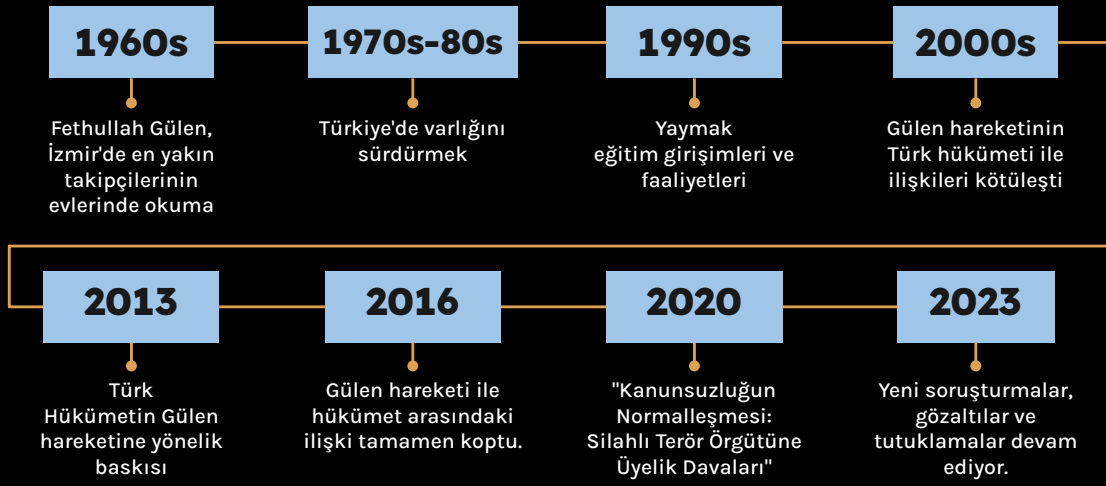
44 Matthews, D. (2016, July 16). Turkey's coup: The Gülen movement, explained. Vox. Retrieved March 24, 2023, from <https://www.vox.com/2016/7/16/12204456/gulen-movement-explained>

45 Human Rights Watch. (2021, September 6). Silencing Turkey's media. Human Rights Watch. Retrieved March 24, 2023, from <https://www.hrw.org/report/2016/12/15/silencing-turkey-media/governments-deepening-assault-critical-journalism>

46 Al Jazeera. (2017, July 15). Turkey's failed coup attempt: All you need to know. Turkey Attempted Coup News | Al Jazeera. Retrieved March 24, 2023, from <https://www.aljazeera.com/news/2017/7/15/turkeys-failed-coup-attempt-all-you-need-to-know>

47 Ibrahim, A. (2022, July 15). What was Turkey's failed coup about and what's happened since? Turkey Attempted Coup News | Al Jazeera. Retrieved March 24, 2023, from <https://www.aljazeera.com/news/2022/7/15/turkeys-failed-coup-attempt-explainer>

O günlerden bu yana Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın siyasi söylemi giderek artan bir şekilde Hareketin üyelerini hedef almaya başlamıştır.⁴⁸ Erdoğan'ın şiddeti, Temmuz 2016'daki başarısız darbe girişiminin ardından Hareketi açıkça şeytanlaştırma ve kötüleme şeklini almıştır. Erdoğan'ın 2013-2017 yılları arasında Gülen Hareketini aşıştılamak için 240 farklı terim kullandığı kaydedildi.⁴⁹ Cumhurbaşkanı 2016 darbe girişiminin ardından yaptığı konuşmada Gülen destekçilerini ihbar etmeyi "vatani bir görev" olarak tanımlamış ve "vatandaşları meslektaşlarını, komşularını, akrabalarını ve hatta aile üyelerini gözetleyen gönüllü muhbirler olmaya teşvik etmiştir."⁵⁰ Bu dönemde kamuoyu Gülen Hareketi'ni açıkça hedef almaya başladı ve binlerce grup üyesi artan şeytanlaştırma nedeniyle Türkiye'yi terk etmek ve Batı ülkelerine sığınmak zorunda kaldı. Kalanlar ise şiddet içeren nefret suçlarının hedefi haline gelmeye devam etmektedir.⁵¹

Türk hükümetinin Gülen Hareketi'ne yönelik baskıları, Hareket'e ve üyelerine yönelik nefret söyleminde önemli bir artışa neden olmuştur. Bu bağlamda, Gülen Hareketi ve

üyleri hükümet tarafından 'terörist' olarak tasvir edilmektedir. Örneğin, "Türkiye Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, devlet kurumlarındaki büyük tasfiyenin kurbanlarını "terörist" olarak nitelendirmiştir.⁵² Türkiye'deki darbe girişiminden bu yana 600.000'den fazla kişi Gülen Hareketi ile bağlantılı oldukları iddiasıyla soruşturuldu^{53,54}; bu da Türkiye'de gazeteciden doktora, akademisyenden hakim ve valiye kadar 600.000'den fazla sözde 'terörist' olduğu anlamına gelmektedir. Ek olarak, Demokrasi ve Atılım Partisi'nin (DEVA) "Hukuksuzluğun Sıradanlaşması" başlıklı raporuna göre Silahlı Terör Örgütü Üyelik Davaları" başlıklı raporuna göre, 2016-2020 yılları arasında Türkiye'de en az 1.576.566 kişi hakkında "silahlı terör örgütü" soruşturması açılmıştır.⁵⁵ 2023'te devam eden ve her gün yüzlerce kişinin maruz kaldığı yeni soruşturmalar,⁵⁶ gözaltılar ve tutuklamalar da eklendiğinde bu sayı muhtemelen 2 milyona ulaşacaktır. Ortaya çıkan sayı, Gülen Hareketi mensuplarına yönelik nefret söyleminin ve işlenen nefret suçlarının yaygınlığı hakkında da ipuçları vermektedir.

48 Perry, B., Akca, D., Karakus, F., & Bastug, M. F. (2020). Planting hate speech to harvest hatred: How does political hate speech fuel hate crimes in Turkey? *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, 9(4), 195-211. <https://doi.org/10.5204/ijcsd.v9i4.1514>

49 Stockholm Center for Freedom (SCF) (2017) Erdoğan's Vile Campaign of Hate Speech. Case Study: Targeting of The Gulen Movement. <https://stockholmcf.org/wp-content/uploads/2017/06/Erdogans-Vile-Campaign-Of-Hate-Speech-Case-Study-Targeting-Of-The-Gulen-Movement-2017.pdf>

50 Perry, B., Akca, D., Karakus, F., & Bastug, M. F. (2020). Planting hate speech to harvest hatred: How does political hate speech fuel hate crimes in Turkey? *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, 9(4), (p. 199). <https://doi.org/10.5204/ijcsd.v9i4.1514>

51 Ibid.

52 Stockholm Center for Freedom. (2023, January 15). Turkey's crackdown on the Gulen Movement: 2022 in Review. Stockholm Center for Freedom. Retrieved March 24, 2023, from <https://stockholmcf.org/turkeys-crackdown-on-the-gulen-movement-2022-in-review/>

53 Ibid.

54 Stockholm Center for Freedom. (2022, February 8). Turkey's vice president calls purge victims 'terrorists'. Stockholm Center for Freedom. Retrieved March 24, 2023, from <https://stockholmcf.org/turkeys-vice-president-calls-purge-victims-terrorists/>

55 Yeneroglu, M. (2021, September 24). Silahlı Terör örgütü üyeliği Yargılamalar. - Deva partisi. Retrieved March 24, 2023, from <https://cdn.devapartisi.org/422/Hukuksuzlugun-Siradan-lasmasi.pdf>

56 Atik, O. (2023, March 22). Son Dakika... İstanbul'da fetö/PDY OPERASYONU: 21 üpheli yakalandı. Hurriyet Ana sayfa. Retrieved March 24, 2023, from <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/son-dakika-istanbulda-feto-pdy-operasyonu-21-supheli-yakalandi-42238270>

Devletler ve siyasi iktidarlar "haber dilini" manipüle ve kontrol ederek hedef gruplara karşı nefreti beslemektedirler. Basın toplantıları, basın bültenleri, brifingler ve resmi açıklamalar bu amaçla kullanılır. Nefret nesnesi olarak ilan edilen kişi, grup ve toplulukları tanımlayan sıfat ve tanımlayıcıları medyaya dikte ederek, resmi söylemi iç ve dış kamuoyuna empoze etmeye çalışırlar.⁵⁷ Bu dönemde iktidar, FETÖ (Fethullahçı Terör Örgütü) söylemini yaygınlaştırmış ve halktan destek almıştır. Türkiye'de iktidar partisi olan AKP'nin ülkedeki tüm muhaliflerini kapsayan bir "cadı avı" ve bir "nefret söylemi" ne dönüşen rejimin "FETÖ" söylemi, Türk mediasında sorgusuz sualsiz, özgürce ve sorumsuzca kullanılmaktadır. Erdoğan'ın konuşmalarında "Hizmet hareketi" olarak başlayan, "okyanus ötesi, paralel örgüt, paralel devlet" olarak devam eden, 15 Temmuz sonrasında ise Fetullahçı Terör Örgütü ya da FETÖ olarak rejimin resmi söylemi haline gelen ve milyonlarca insanı hedef alan bir "söyleme" dönüşmüştür.⁵⁸

İlginç olan, iktidar tarafından üretilen ve kullanılan söylemin doğrudan ya da dolaylı olarak muhalefet tarafından da Gülen Hareketine karşı ortak bir nefret üretmek için kullanılması ve desteklenmesidir. İktidar ve destekçileri bilinçli ve aleni bir şekilde nefret söylemi kullandıkları ve bunu yaygınlaştırmaya çalıştıkları için ortaya çıkacak şiddet eylemlerinin asıl sorumlusu nefret söyleminin şiddete dönüşmesine ortam hazırlayan muhalefetin ve muhalif olduğunu iddia eden medya mensuplarının söz ve davranışları olmuştur çünkü bu nefret söylemi ortamı onlar tarafından desteklenmeseydi iktidarın nefret söylemi bu kadar etkili olamayacaktı.⁵⁹ Toplum üyelerinin şiddete, haksızlığa ve hukuksuzluğa maruz kaldığı eylemler, iktidar ve destekçileri tarafından medyada haber konusu yapılarak, iktidarın hukuksuz eylemleri meşrulaştırılmış ve nefret söyleminin nefret suçuna dönüşmesinin önü açılmıştır.

57 Demir, V. (2021, December 26). Medyanın Haber Dili ve Devlet Güdümlü 'Fetö Nefret Söylemi'. International Journalists. Retrieved March 24, 2023, from <https://internationaljournalists.org/tr/medyanin-haber-dili-ve-devlet-gudumlu-feto-nefret-soylemi/>

58 Ibid.

59 Albayrak, N. (2020, May 17). 'Fetö' İfadesini Kullanmak; Şiddete Yönelik Nefreti Yaymak, Teşvik Etmek ve Savunmaktır. Tr724. Retrieved March 24, 2023, from <https://www.tr724.com/feto-ifadesini-kullanmak-siddete-yonelik-nefreti-yaymak-tesvik-etmek-ve-savunmaktir/>

Türkiye'de Gülen Hareketi'ne Karşı Nefret Söylemi ve Nefret Suçu Ortamı

Gülen Cemaati'ne yönelik nefret söylemi ve nefret suçu ifadeleri Türk medyasında oldukça sık kullanılmaktadır. Amacı "AKP hükümetinin öncülüğünde yürütülen Gülen/Hizmet Hareketi mensuplarına yönelik nefret söylemi, şiddete teşvik ve ayrımcılık konusunda farkındalık yaratmak ve şiddete teşvikle mücadele etmek" olan "Nefretsucu.com" a göre⁶⁰, 2015-2020 yılları arasında tüm ulusal gazete ve haber sitelerinde Harekete yönelik 3088 hak ve haysiyete saldırı, 159.835 düşmanlığa tahrik, 10.927 hoşgörüsüzlük ifadesi, 685 insanlığa karşı suç işlemeye tahrik, Hareket'e yönelik nefret söylemi ve nefret suçu içeren 149.781 haber, 159.923 yayın, 10.125 köşe yazısı ve 917.048 suç sözcüğü bulunmaktadır; bu da Harekete yönelik çok sayıda nefret söylemi ve nefret suçu olduğu anlamına gelmektedir.⁶¹ Bu nefret söylemi ve nefret suçu ifadelerini en çok kullanan haber kaynağı 215.610 ifadeyle 'Sabah' gazetesi olurken, 126.867 ifadeyle 'Yenişafak' ikinci, 113.263 ifadeyle 'Hürriyet' gazetesi üçüncü sırada yer almaktadır. Bu dönemde bireysel olarak bu ifadeleri en çok kullanan medya figürleri ise 4773 ifade ile Osman Özgan (Yeni Şafak), 4325 ifade ile Ersin Ramoğlu (Sabah) ve 2667 ifade ile Nedim Şener (Posta ve Habertürk) olmuştur.⁶² İstisnasız tüm kaynaklarda en çok kullanılan nefret söylemi ifadesi ise 'FETÖ' söylemidir.⁶³

60 Nefretsucu.com. (n.d.). Home hate crime. Home Hate Crime. Retrieved March 29, 2023, from <https://en.nefretsucu.com/>

61 Ibid

62 Nefretsucu.com. (n.d.). Hate fueled writings. Hate Fueled Writings Hate Crime. Retrieved March 29, 2023, from <https://en.nefretsucu.com/hate-fueled-writings>

63 Ibid.

Nefret Söylemi

Nefret söylemi genellikle, bireylerin parçası olduklarını düşündükleri grubu "iç grup" veya "dış grup" olarak ayırdıkları "biz ve onlar" kavramsal çerçevesinden kaynaklanmaktadır.⁶⁴ Dış gruplara yönelik nefret söylemi üç ana kategoriye ayrılmaktadır. Nefret söylemiyle en yaygın şekilde bağlantılı olan ilk kategori, dış grubu ve üyelerini insanlıktan çıkarmayı ve şeytanlaştırmayı kapsamaktadır. İkinci kategori kavramsalardan fiziksel saldırıya doğru ilerler ve dış gruba karşı şiddete ve hatta ölüme teşviki içermektedir.⁶⁵ Üçüncü kategori 'erken uyarı' olarak adlandırılmaktadır, yani grup temelli nefret söyleminin kaynağı nadiren insanlıktan çıkarma veya tahriktir, bunun yerine bu kategorideki ifadeler genellikle daha incelikli ve ölçülüdür ve nefret söyleminin sınırlarını çizmektedir.⁶⁶ Gülen Hareketi'ne yönelik nefret söylemi çoğunlukla ilk iki kategoriye girmektedir

Sadece iki gün içinde (30-31 Aralık 2020) ana akım medya sitelerinde Cemaat ve üyelerine yönelik nefret söylemi örneklerinden bazıları şunlardır:

1. "Emperyal merkezlere sırtını dayayarak coğrafyamızda güçlü bir pozisyon elde etmiş yapılar, büyük bir sarsıntı yaşamaya başladı. 15 Temmuz 2016'yı bir başlangıç noktası olarak görebiliriz. FETÖ de coğrafyamıza ihanet etmişti."⁶⁷
2. "Yıllardır devam eden son 2 yıldır tırmanan bilinçli, kasıtlı, organize bir karalama kampanyası, senkronize bir iftira kampanyası yürütüyorlar. FETÖ'nün yanında staj yaptıkları için oradan öğrenmişler sanırım."⁶⁸
3. "İçişleri Bakanlığı tarafından yürütülen Fetullahçı Terör Örgütü Paralel Devlet Yapılanması soruşturması kapsamında, Bolu Vali Yardımcısı Çağlayan Kaya açığa alındı. 28 Ağustos 2018 tarihinde Bolu Vali Yardımcılığı görevine atanan Çağlayan Kaya açığa alınmasının ardından dün görevinden ayrıldı. Kaya, hakkında herhangi bir gözaltı kararının bulunmadığı bildirildi."⁶⁹
4. "FETÖ'cü damat "diktatör" filmi çekti... Fethullah Gülen'in onursal başkanı olduğu Niagara Vakfı'nın yöneticisi ve AKP eski Milletvekili Mehmet İhsan Arslan'ın damadı olan Mevlüt Hilmi Çınar, "Diktatörler Ölmez" adlı kısa filmin yapımcılığını üstlendi."⁷⁰

64 Bahador, B. (2020, December 3). Classifying and identifying the intensity of hate speech. Items. Retrieved March 25, 2023, from <https://items.ssrc.org/disinformation-democracy-and-conflict-prevention/classifying-and-identifying-the-intensity-of-hate-speech/>

65 Ibid.

66 Ibid.

67 Turkyılmaz, S. (2020, December 31). Geride Kalan Bir Yıl Değil, Uzun Bir Sömürgecilik Dönemidir. Yeni Şafak. Retrieved March 25, 2023, from <https://www.yenisafak.com/yazarlar/selcuk-turkyilmaz/geride-kalan-bir-yil-degil-uzun-bir-somurgencilik-donemidir-2057221>

68 Sözcü Gazetesi. (2020, December 31). Yılın Komedi: Yılmaz özdil'e Atatürk'e Hakaretten Soruşturma. Sözcü Gazetesi. Retrieved March 25, 2023, from https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/yilin-komedi-yilmaz-oz-dile-aturke-hakaretten-sorusturma-6191691?utm_source=dahafazla_haber&utm_medium=free&utm_campaign=dahafazlahaber

69 Sabah. (2020, December 31). Bolu'da Vali Yardımcısı Fetö'den Açığa Alındı. Sabah. Retrieved March 25, 2023, from <https://www.sabah.com.tr/bolu/2020/12/31/boluda-vali-yardimcisi-fetoden-aciga-alindi>

70 odatv4.com. (2020, December 31). Fetocudamat "diktatör" Filmi çekti. ODATV. Retrieved March 25, 2023, from <https://www.odatv4.com/guncel/fetocu-damat-diktator-filmi-cek-ti-31122006-199201>

5. "İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri, FETÖ Terör Örgütü'nün Ümraniye'deki 'gaybubet evi' olarak adlandırılan hücre evine baskın düzenlendi. Baskında örgütün sözde avukatlardan sorumlu 'mahrem imam' olarak adlandırılan hücre sorumlusu Kamil Bakum ve Eşref Üstünova yakalanarak, gözaltına alındı. Hücre evinde yapılan aramalarda ise FETÖ ele başı Fetullah Gülen ile farklı zamanlarda çekilmiş çok sayıda fotoğraflar ele geçirildi."⁷¹
6. "İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri, FETÖ Terör Örgütü'nün Ümraniye'deki 'gaybubet evi' olarak adlandırılan hücre evine baskın düzenlendi. Baskında örgütün sözde avukatlardan sorumlu 'mahrem imam' olarak adlandırılan hücre sorumlusu Kamil Bakum ve Eşref Üstünova yakalanarak, gözaltına alındı. Hücre evinde yapılan aramalarda ise FETÖ ele başı Fetullah Gülen ile farklı zamanlarda çekilmiş çok sayıda fotoğraflar ele geçirildi."⁷²
7. "FETÖ'cüler "çıplak arama" derken bilinçli bir çarpıtma yapıyor ve insanların ahlaki yaklaşımlarını istismar etmeye çalışıyorlar."⁷³

Görüldüğü üzere, her Gülen Hareketi üyesi haber kaynakları tarafından "terörist" ve "hain" olarak adlandırılmaktadır. "FETÖ" kapsamında soruşturulan kişi sayısı düşünüldüğünde, bir ülkede 2 milyon kişinin hain olamayacağı aşikârdır. Bu bakımdan bu durum milyonlarca insanı ve ailelerini hedef göstermekten, şeytanlaştırmaktan, hukuksuzluğu haklı ve meşru göstermekten başka bir şey değildir. (1. haber)

İnsanların başa çıkamadığı ya da açıklayamadığı herhangi bir vaka ile karşılaştıklarında, aktörler bu durumları FETÖ faaliyetleri ile ilişkilendirme ve bu vakaları ve önde gelen isimlerini karalama eğilimindedir çünkü Hareket sadece hükümete değil tüm ülkeye karşı derin ve gizli faaliyetleri yerine getirmekle suçlanmıştır, sanki başka sözde "emperyal güçlere" hizmet ediyorlarmış gibi bir algı yaratılmıştır. (2. haber)

Özellikle kamu hizmetinde çalışan kişiler hakkında herhangi bir kanıt ya da gözaltı kararı olmasa bile, Gülen Hareketi'yle bağlantılı oldukları iddiasıyla görevden

alınabilmektedirler çünkü bir kişiyi 'FETÖ' söylemiyle ilişkilendirmek o kişiye karşı nefreti artırmaktadır. Üstelik bu durum, toplumda o kişilere karşı ayrımcılık yaratılmasına ve sadece o kişilere değil, halen kamu hizmetinde çalışan diğer kişilere olan güvenin de aşınmasına yol açmaktadır. (3. haber)

Gülen Hareketi mensubu insanlar herhangi bir konuda başarılı olduklarında, Gülen Hareketi'nin ve mensuplarının hile, sahtekarlık veya kandırmaca olmadan ulusal veya uluslararası herhangi bir başarı elde edemeyeceği algısını yaratmak amacıyla, bu kişilerin Hareketle olan çeşitli bağlantıları, bir suçmuş gibi ortaya çıkartılarak başarıları baltalanmakta, bu da diğer insanların bu başarılarına nefret ve önyargıyla yaklaşmasına neden olmaktadır. Buna ek olarak, çoğu zaman bu kişiler, eğer varsa, özellikle ulusal düzeyde siyasi rolleri olan akrabaları veya bağlantıları ile iliştilererek hem bu kişilerin başarıları baltalanmakta hem de hala görevde olan bu bağlantıları ve akrabaları hedef alınmaktadır. (4. haber)

71 Cumhuriyet. (2020, December 31). Fetö'nün Kilit İsimleri yakalandı. Cumhuriyet. Retrieved March 25, 2023, from <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/fetonun-kilit-isimleri-yakalandi-1802808>
72 Yeni Safak. (2020, December 30). Türkiye'nin teröristi AiHM'e Nasıl Görünüyor? Yeni Şafak. Retrieved March 25, 2023, from <https://www.yenisafak.com/yazarlar/yasin-aktay/turkiyenin-teroristi-aihme-nasil-gorunuyor-2057211>
73 Selvi, A. (2020, December 31). AiHM'den çarpıcı çıplak Arama Kararları. Hürriyet Ana sayfa. Retrieved March 25, 2023, from <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/abdulkadir-selvi/aihmden-carpici-ciplak-arama-kararlari-41700736>

Gülen Hareketi'nin lideriyle fotoğraf çekirmek terörist olmanın kanıtı olarak görülmekte ve toplum tarafından şeytanlaştırılmaktadır çünkü bu fotoğraflarla ayrımcılığa uğramak, hedef gösterilmek ve sözde 'Hareketin hiyerarşisinde' daha yüksek bir konum veya rolle ilişkilendirilmek çok daha kolay hale gelmektedir, bu da daha uzun yıllar hapis cezasına ve polis sorgusunda sözlü ve fiziksel saldırıya maruz kalma olasılığının artmasına neden olmaktadır. (5. haber)

Hükümet, Gülen cemaati mensuplarının ülkedeki demokratik ve ekonomik sistemin işleyişini bozduğunu iddia ederek toplumda, hükümetin uluslararası düzeyde saygınlık kazanmasının, ekonomik olarak gelişmesinin ve uluslararası kuruluşlar ve diğer ülkelerle iyi diplomatik ilişkilere sahip olmasının önündeki en büyük engelin Gülen Hareketi olduğu izlenimini yaratmaktadır.

Bu bağlamda, hükümetin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde karşılaştığı her türlü olumsuzluk ve zorluk için Gülen Hareketi günah keçisi olarak belirlenmekte ve karşılaşılan her başarısızlık için 'FETÖ' söylemine başvurulmaktadır. (6. haber)

Hükümet, özellikle Gülen Hareketi mensuplarının karşılaştığı hak ihlalleri iddialarını ve suçlamalarını "FETÖ" söylemi ile itibarsızlaştırmaya çalışmaktadır. Hükümet bu yolla sıradan insanların bu hak ihlali suçlamalarını görmezden gelmelerini sağlamayı amaçlamakta, iddia sahiplerini ülkenin itibarına zarar vermeye çalışan 'yalancılar' ve 'teröristler' olarak hedef göstermekte; iddia sahiplerini Türk hükümeti tarafından tanınan sözde "teröristler" olarak suçlayarak uluslararası düzeyde kendilerini bu hak ihlallerinden aklamaya çalışmaktadır. (7. haber)

Nefret Suçu

Nefret söylemi gündelik siyasi söyleme entegre edildiğinde, nefret söyleminin etkisi ve zararı hedef alınan grup veya bireyin ötesine geçebilmektedir.⁷⁴ Bu bağlamda, siyasi nefret söylemi, halkı, kendi gruplarını desteklemek amacıyla bu hedef gruplara karşı nefret suçu işlemleri için harekete geçirebilmektedir.⁷⁵ Nefret suçunun fiziksel saldırı, sözlü taciz ve nefrete teşvik olmak üzere üç farklı türü vardır.⁷⁶ Birinci tür nefret suçunda, "şiddet düzeyine bağlı olarak, fail adi saldırı, fiili bedensel zarar veya ağır bedensel zararlar suçlanabilmektedir."⁷⁷ İkinci tür, "azınlık grupları için yaygın ve aynı derecede nahoş deneyimlere" neden olan sözlü taciz, tehdit veya isim takmayı içermektedir.⁷⁸ Üçüncü nefret suçu türü, bir kişinin tehdit edici bir şekilde hareket etmesi ve nefreti kışkırtma niyetinde olması durumunda ortaya çıkan nefrete tahrik suçunu kapsamakta; bu suç "sözlerle, resimlerle, videolarla veya müzikle olabilir ve web sitelerinde yayınlanan bilgileri de içermektedir".⁷⁹ Gülen Hareketi'ne karşı işlenen nefret suçları bu üç nefret suçu türünü de içermektedir.

74 Roberts, J. V. (1995). Disproportionate harm: Hate crime in Canada. WORKING DOCUMENT. Retrieved March 25, 2023, from https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/csj-sjc/crime/wd95_11-dt95_11/p5.html

75 Perry, B., Akca, D., Karakus, F., & Bastug, M. F. (2020). Planting hate speech to harvest hatred: How does political hate speech fuel hate crimes in Turkey? International Journal for Crime, Justice and Social Democracy, 9(4), 195-211. <https://doi.org/10.5204/ijcsd.v9i4.1514>

76 East Cambridgeshire District Council. (2023, January 16). Types of hate crime. East Cambridgeshire District Council. Retrieved March 25, 2023, from <https://www.eastcambs.gov.uk/content/types-hate-crime>

77 Ibid

78 Ibid

79 Ibid

Hareket'e ve üyelerine karşı işlenen nefret suçlarının bazı örnekleri şunlardır:

1. "Afrika'yı FETÖ'den temizlemek için kararlı bir mücadele yürüten Türkiye Maarif Vakfı, örgütün Güney Sudan'daki okullarını da devralmayı başardı. Kıtada FETÖ'den temizlenen ülke sayısı 28'e ulaştı. Güney Sudan Cumhurbaşkanı, "Yabancılarla karşıyım, kardeşim Erdoğan hariç" diyerek Türk heyete tam destek verdi."⁸⁰
2. "FETÖ'nün devletin ve toplumun içinden köklü olarak temizlenmesi görevi, yalnız polisle, savcıyla, yargıyla ve hapisaneyle kesin başarıya ulaşmaz. Kalıcı sonuç için, Cemaat ağına düşen yurttaşlarımızın ideolojik olarak dönüştürülmesi gerekiyor."⁸¹
3. "FETÖ'yle mücadele amansız ve amasız şekilde devam ediyor. Fakat hala bu terör örgütünün kökünün kazındığını söylemek mümkün değil. Son FETÖ'cü etkisiz hale getirilesiye kadar da süreç devam etmeli."⁸²
4. "İstiklal için birlik, istikbal için dirlik ve de kazanın Türkiye olmasını istiyorsak FETÖ'nün kadro, kaynak ve kumanda merkezlerini tasfiye etmemiz, devlet ve toplum hayatındaki kalıntılarını da temizlememiz hayati önemdedir."⁸³
5. "15 Temmuz'un hainleri de kahramanları da hala hayatta bilinsin isterim"⁸⁴
6. "Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar... kutsal değer ve sözde referanslarla zihinleri devşirilen, devletin ve insan hayatının her alanına sirayet eden FETÖ'nün hain militanları 15 Temmuz'da milletimize, devletimize, ordumuza, Türk Silahlı Kuvvetlerine ve demokrasimize karşı tarihimizde görülmemiş bir ihanete kalkışmıştır" ifadelerini kullandı."⁸⁵
7. "Başkan Erdoğan'dan net mesajlar: FETÖ'cülere dünyayı dar ediyoruz."⁸⁶
8. "AKP içinde de hâlâ kripto FETÖ'cülerin olduğu inancı taşıdığını belirten Metiner şunları söyledi, "Bu FETÖ'cüler ahtapot gibi buradan kolunu kesiyorsunuz öbür taraftan bir başka oluşumun içine girip oradan partiye sızabiliyorlar. Ama yılmadan bunlarla mücadeleye devam edeceğiz. AK Parti'de bildiğimiz kadarıyla FETÖ'cülerini temizledik ama kriptolar için aynı şeyi söyleyemeyiz, kimse söyleyemez."⁸⁷

80 Mentés, T. (2018, November 22). Fet•Afrika'Da cokuyor. Yeni ́afak. Retrieved March 27, 2023, from <https://www.yenisafak.com/gundem/feto-afrikada28-ulkede-sifirlandi-3410318>
81 Perincek, D. (2018, August 7). Dogu Perincek - FetoNun bitirilmesi icin Yeni Siyaset. Aydinlik. Retrieved March 27, 2023, from <https://www.aydinlik.com.tr/koseyazisi/fetonun-bitirilmesi-icin-yeni-siyaset-99642>

82 Bursalı, S. (2020, July 21). Ayasofya'nın Açılması Egemenlik Hakkımız. Sabah. Retrieved March 26, 2023, from <https://www.sabah.com.tr/yazarlar/sebnem-bursali/2020/07/21/ayasofyanin-acilmasi-egemenlik-hakkimiz>

83 Odatv4.com. (2020, July 21). Kripto Damar Koparılmış Değil. ODATV. Retrieved March 26, 2023, from <https://www.odatv4.com/guncel/kripto-damar-koparilmis-degil-21072029-188074>

84 Ozturk, H. (2020, July 17). 15 temmuz'un hainleri de Kahramanlari da Hala Hayatta bilinsin isterim. Yeni ́afak. Retrieved March 26, 2023, from <https://www.yenisafak.com/yazarlar/hasan-ozturk/15-temmuzun-hainleri-de-kahramanlari-da-hala-hayatta-bilinsin-isterim-2055688>

85 Sozcu. (2020, July 17). Akar'Dan ermenistan'a çok Sert Tepki: Açtığı Bu kumpasta boğulacaktır. Sözcü Gazetesi. Retrieved March 26, 2023, from <https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/son-dakika-akar-dan-ermenistana-cok-sert-tepki-ermenistan-actigi-bu-kumpasta-bogulacaktır-5932784/>

86 Sabah. (2020, July 15). Son Dakika: Başkan erdoğan'dan net mesajlar: Fetö'cülere Dünyayı Dar Ediyoruz... Sabah. Retrieved March 26, 2023, from <https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/07/15/son-dakika-baskan-erdogandan-15-temmuzun-4uncu-yilinda-onemli-aciklamalar>

87 Akin, I. (2019). Mehmet Metiner: "Kayseri türkiye'nin pensilvanyası'dır". Sözcü Gazetesi. Retrieved March 26, 2023, from <https://www.sozcu.com.tr/2019/gundem/mehmet-metiner-kayseri-turkiyenin-pensilvanyasidir-5368888/>

Hareketin yurtdışındaki okul ve üniversiteleri Türk hükümetinin Maarif Vakfı adlı kuruluşu tarafından devralınmıştır. Hükümet bu faaliyetlerini daha çok otokratik rejimlerde (Güney Sudan gibi) yürütmektedir. FETÖ söylemi ile sadece Türkiye'de değil diğer ülkelerde de Hareketin kurumlarına üye olan ya da çalışan kişiler hedef alınmaktadır. Özellikle Türk hükümeti, bu ülkelerin liderleri ile işbirliği yaparak bu kişilerin kendi ülkelerinde de ulusal tehdit olarak görülmesini sağlamaya çalışmaktadır. Bu bağlamda, Gülen Hareketi mensuplarının çalışma hakkı, özgürlük ve güvenlik hakkı bu ülkelerde tehlikeye atılmakta ve bu kişiler Türkiye'ye geri dönmek zorunda bırakılmaktadır. **(1. haber)**

Hükümet, Gülen Hareketi'ni toplumdan tasfiye etmeye çalışmakta; bu tasfiyeyi yaparken polis, hukuk, yargı ve hatta bazı medya kaynakları tarafından cezaevi bile Hareket ve üyeleriyle başa çıkmak için bir çözüm olarak görülmemektedir. Bu durum, sıradan insanları doğrudan geniş çaplı bir çatışma ortamı yaratmaya, devletin sorumluluğunu reddetmeye ve Hareketin üyelerine karşı kişisel, yasadışı ve keyfi cezalandırma yöntemlerine başvurmaya itmektedir. **(2. haber)**

Hükümet Hareketle mücadele ederken çok radikal söylemlere başvurmaktadır. "...son FETÖ mensubu etkisiz hale getirilinceye kadar" ifadesi, insanları bir tür toplumsal soykırıma teşvik etmesi bakımından Yahudilere yaşam hakkı tanımayan Nazi söylemine çok benzemektedir. Bu tür ifadeler örgütlü kutuplaşma, ayrımcılık ve zulüm anlamı taşımaktadır. **(3. haber)**

Türk medyasında hükümet, Gülen Hareketi üyelerinin ülkenin istikrarının önündeki tek engel olduğu algısını yaratmaktadır. Hareket üyeleri insanlıktan çıkarılmış hakaretlere maruz kalmaktadır. "FETÖ" söylemi hükümet tarafından bir baskı ve güç aracı olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda iktidar, mensuplarını sadece bürokratik kadrolardan değil, sosyal hayattan da dışlamayı amaç haline getirmiştir. **(4. haber)**

Türk medyası insanları harekete ve üyelerine karşı şiddete teşvik etmektedir. Hareketin her bir üyesinin 'vatan haini' olduğunu varsayarak toplumda bu gruplara karşı önyargı oluşturmaktadır. Genel olarak nefret suçunun işlenmesinde etkili olan bu önyargı faktörü, sadece nefret suçunun mağdurunu değil, mağdurun ait olduğu grubu da hedef almaktadır. Dolayısıyla failin ya da failerin asıl hedefi mağdur değil, mağdurun belirli ortak özellikleri paylaştığı grubun tamamı olmaktadır. **(5. haber)**

Gülen Hareketi, Türk hükümeti tarafından sızma ve kutsal değerlerin altını oymakla suçlanmaktadır. Bu tür suçlamalar yapıldığında, "FETÖ" anlatısının etkinliğini artırmak için milli ve dini değerler üzerinden yapılan abartmalara ve bu değerlerin Hareket tarafından kötüye kullanıldığı iddiaları tercih edilmektedir. Özellikle bu değerlere atıfta bulunularak, insanların ülkeye 'ihanet eden' Hareketle aynı safta yer almaktan korktukları için bu 'FETÖ' anlatısına karşı çıkmaları engellenmektedir. **(6. haber)**

Hükümet açıkça nefret suçu işlemekte ve Gülen Hareketi mensuplarının ayrımcılığa maruz kalmasına ve temel haklarından mahrum bırakılmasına neden olmaktadır. "FETÖ mensuplarına dünyayı dar etme" ifadesi yaşam hakkına yönelik açık bir tehdittir. Milyonlarca insan Türk hükümeti tarafından sadece ulusal düzeyde değil, uluslararası düzeyde de açıkça tanımlanmakta, hedef gösterilmekte ve ayrıştırılmaktadır. Bu motivasyon kitle iletişim araçları vasıtasıyla insanlara yayılmakta ve aşılansmaktadır. Bu bağlamda kitle iletişim araçları, Hareket'e karşı mücadele etmek için bir tür siyasi ve sosyal silah olarak kullanılmaktadır. (7. haber)

Hükümetin medyadaki Gülen Hareketi'ne ilişkin söylemi, Gülen Hareketi mensuplarını toplumsal hayatın her alanından tasfiye etme ve temizleme fikriyle örtüşmektedir. Hareket mensupları hayvanlarla (ahtapotlar gibi) bir tutulmaktadır. Bu durum bir tür insanlıktan çıkarma örneği ve söylemidir. İnsanlıktan çıkarma, bireyin cinayete karşı normal tiksintisini yenmesinin önünü açmakta ve suç işlemesini kolaylaştırmaktadır. Dahası, bu yolla hükümet bir grup insana karşı kendini savunma duygusu yaratmakta ve "eğer biz onlardan kurtulmazsak onlar bizden kurtulacak" şeklindeki tasfiye ve temizlik fikrini meşrulaştırmaktadır. (8. haber)

Türkiye'deki Nefret Söylemi ve Nefret Suçunun Gülen Hareketi Üzerindeki Etkisi

2013'ün sonlarında patlak veren ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ailesinden birçok bakanın adının karıştığı yolsuzluk skandalından bu yana⁸⁸, Türkiye'nin "nefret" tarihinde yeni bir dönem başladı. Cumhurbaşkanı, hükümetini zayıflatmak için skandalı ortaya çıkaran polis memurlarının Hareketle bağlantısı olduğu iddiasıyla Gülen Hareketi'ni suçlamış ve 2015 yılında Gülen Hareketi'ni resmen "Fethullahçı Terör Örgütü" (FETÖ) olarak tanımlamış⁸⁹ ve Hareketi Türkiye'de etkili bir şekilde etkisiz hale getirmeye başlamıştır.⁹⁰ Türkiye'de 2016 yılında yaşanan başarısız darbe girişiminin hemen ardından Erdoğan, Hareket'i darbeyi organize etmekle suçlamış ve misilleme olarak bir tasfiye süreci başlatmıştır.⁹¹ Hükümetin Hareket'i önce "paralel devlet", "devlet içinde devlet" ve nihayetinde "terör örgütü" olarak nitelendirmesi, onu Türkiye'nin baş düşmanı haline getirmiştir.⁹²

Nefret söylemi ve nefret suçunun Türkiye'deki Hareket üzerindeki etkisi çok yönlü olmuştur. En önemli etkilerden biri, özellikle darbe girişiminden sonra Hareketin ve takipçilerinin damgalanması olmuştur.⁹³ "Darbeye ya da herhangi bir yanlışa karışmamış olanlar bile siyasi konumlarına göre ayrımcılığa uğramıştır. AKP'nin politikalarına katılmayan muhalifler ve siyasi partiler terörist ve devlet düşmanı olarak etiketlenmiştir."⁹⁴ Bu dönemde hükümetin söylem ve uygulamalarına karşı çıkanlar Gülençi, dolaylı olarak da terörist olarak yaftalanmıştır.⁹⁵

88 Orucoglu, B. (2015, January 6). Why Turkey's mother of all corruption scandals refuses to go away. Foreign Policy. Retrieved March 28, 2023, from <https://foreignpolicy.com/2015/01/06/why-turkeys-mother-of-all-corruption-scandals-refuses-to-go-away/>

89 Pandya, S., Olliden, B., Anli, I.A. (2021). Shunned and Purged: Turkey's Crackdown on the Hizmet (G•en) Movement. In: Aydin, H., Langley, W. (eds) Human Rights in Turkey. Philosophy and Politics - Critical Explorations, vol 15. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-57476-5_10

90 Human Rights Watch. (2016, July 26). Turkey: Rights protections missing from emergency decree. Human Rights Watch. Retrieved March 28, 2023, from <https://www.hrw.org/news/2016/07/26/turkey-rights-protections-missing-emergency-decree>

91 Pandya, S., Olliden, B., Anli, I.A. (2021). Shunned and Purged: Turkey's Crackdown on the Hizmet (G•en) Movement. In: Aydin, H., Langley, W. (eds) Human Rights in Turkey. Philosophy and Politics - Critical Explorations, vol 15. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-57476-5_10

92 Pandya, S. (2017). The roots of the Turkish crisis. Democracy Journal. Retrieved March 28, 2023, from <https://democracyjournal.org/magazine/43/the-roots-of-the-turkish-crisis/>

93 Pandya, S., Olliden, B., Anli, I.A. (2021). Shunned and Purged: Turkey's Crackdown on the Hizmet (G•en) Movement. In: Aydin, H., Langley, W. (eds) Human Rights in Turkey. Philosophy and Politics - Critical Explorations, vol 15. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-57476-5_10

94 Caman, M.E. (2021). Authoritarianization and Human Rights in Turkey: How the AKP Legitimizes Human Rights Violations. In: Aydin, H., Langley, W. (eds) Human Rights in Turkey. (p. 184-185). Philosophy and Politics - Critical Explorations, vol 15. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-57476-5_9

95 Ibid.

2016 darbe girişimi, hükümetin bu nefret söylemlerini ülkede verimli bir şekilde kullanması için bir fırsat sunmuş, bu da Gülen Hareketi üyelerini nefret söylemi ve nefret suçuna karşı savunmasız hale getirmiştir.⁹⁶ Hükümet tüm bu nefret söylemleriyle Hareketi marjinalleştirmiş ve şeytanlaştırmıştır. Bu söylem muhalefette, CHP'de (Cumhuriyet Halk Partisi) ve İyi Parti'de (İyi Parti) ve kısmen de Kürt yanlısı HDP'de (Halkların Demokratik Partisi) de yankı bulmuştur. Milliyetçi MHP (Milliyetçi Hareket Partisi) zaten Erdoğan rejiminin yanında yer almış ve pozisyonu desteklemiştir. Tüm bu durumlar, bu partilerin AKP tarafından üretilen "FETÖ" söylemini kabul etmelerine yol açmıştır.⁹⁷ "FETÖ" ve "terörist" söylemlerinin kabul görmesi, siyasetçileri başta Gülen Hareketi olmak üzere toplumsal gruplara karşı nefret söylemini artırmaya teşvik etmiştir. "Bu bağlamda, siyasi fanatizm, siyasetçilerin destekçilerin dindarlığını istismar etmesiyle birleşerek Gülen Hareketi'ne karşı hoşgörüsüzlük ve şüphe iklimi yaratmıştır."⁹⁸

Türkiye'de Gülen Hareketi'ne yönelik nefret söylemi ve nefret suçları da ifade ve örgütlenme özgürlüğü üzerinde caydırıcı bir etkiye sahiptir.⁹⁹ Herkes, "bireylerin ortak çıkarlarını kolektif olarak ifade etmek, teşvik etmek, takip etmek ve savunmak için kendi aralarında etkileşim kurma ve örgütlenme hakkı" anlamına gelen örgütlenme¹⁰⁰ ve "müdahale olmaksızın ve sınırlara bakılmaksızın kendi seçtiğiniz bilgi ve fikirleri arama, alma ve verme hakkına sahip olma" anlamına gelen ifade özgürlüğü hakkına sahiptir.¹⁰¹ Ancak Türkiye'de, tasfiyeden etkilenenlere sempati duyabilecek kişiler bile misilleme korkusuyla veya başkalarının kendilerini Hareketle veya diğer muhalif gruplarla ilişkili olarak damgalamasından korktukları için bunu açıkça ifade edememektedir.¹⁰² İfade özgürlüğünün sağlanması ve özgür, bağımsız ve çeşitli medyaya sahip olmak güçlü bir demokrasi için temel unsurlar olmasına rağmen,¹⁰³ insanlar sosyal medyada bile tasfiyeyi eleştirirken veya hükümeti açıkça protesto ederken kendilerini güvende hissetmemektedirler.¹⁰⁴

96 Yılmaz, I., Caman, M. E., & Bashirov, G. (2020). How an Islamist party managed to legitimate its authoritarianization in the eyes of the secularist opposition: the case of Turkey. *Democratization*, 27(2), 265-82. <https://doi.org/10.1080/13510347.2019.1679772>

97 Caman, M.E. (2021). Authoritarianization and Human Rights in Turkey: How the AKP Legitimizes Human Rights Violations. In: Aydin, H., Langley, W. (eds) *Human Rights in Turkey*. (p. 194). *Philosophy and Politics - Critical Explorations*, vol 15. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-57476-5_9

98 Perry, B., Akca, D., Karakus, F., & Bastug, M. F. (2020). Planting hate speech to harvest hatred: How does political hate speech fuel hate crimes in Turkey? *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, 9(4), (p. 207). <https://doi.org/10.5204/ijcsd.v9i4.1514>

99 Pandya, S., Oliden, B., Anli, I.A. (2021). Shunned and Purged: Turkey's Crackdown on the Hizmet (G*en) Movement. In: Aydin, H., Langley, W. (eds) *Human Rights in Turkey*. *Philosophy and Politics - Critical Explorations*, vol 15. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-57476-5_10

100 Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. (n.d.). Freedom of Assembly and of Association. OHCHR. Retrieved March 28, 2023, from <https://www.ohchr.org/en/topic/freedom-assembly-and-association>

101 The Council of Europe. (n.d.). Freedom of expression and information. Freedom of Expression. Retrieved March 28, 2023, from <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/freedom-of-expression-and-information#:~:text=You%20have%20the%20right%20to,opinions%20and%20expressions%20of%20others.>

102 Pandya, S., Oliden, B., Anli, I.A. (2021). Shunned and Purged: Turkey's Crackdown on the Hizmet (G*en) Movement. In: Aydin, H., Langley, W. (eds) *Human Rights in Turkey*. *Philosophy and Politics - Critical Explorations*, vol 15. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-57476-5_10

103 Ibid.

104 Council of Europe. (1999, March 23). Media and Democratic culture - pace.coe.int. Retrieved March 28, 2023, from <https://pace.coe.int/files/8666/html>

Kamusal tartışmalarda artan görecelilik, Türkiye'de medya sahipliğinin daha da yoğunlaşmasına neden olmuştur.¹⁰⁵ "Türk hükümeti olağanüstü hal yetkilerini kullanarak, çoğu Gülen Hareketi ile bağlantılı olduğu iddia edilen yaklaşık 150 medya kuruluşunu kapatmıştır."¹⁰⁶ Darbe girişiminin ardından olağanüstü hal ilan edilmiş ve iki yıl boyunca yürürlükte kalmıştır. Bu süre zarfında Türk hükümeti Erdoğan'ı eleştirenlere karşı yoğun bir baskı uygulamış ve gazetecileri kitlesel olarak tutuklamıştır.¹⁰⁷ Türk medyasındaki otosansür Erdoğan'ın kamu söylemine kolaylıkla hakim olmasını sağlamıştır. Erdoğan kendisini darbe girişiminin başlıca mağduru olarak göstermiş, bu da siyasi görüşüne bakmaksızın Türk toplumunu darbe girişimine ve ortak bir iç ve dış düşman olan Gülen Hareketi'ne karşı birleştirmesini sağlamıştır.¹⁰⁸

Nefret söylemi ve nefret suçları, Hareket üyelerinin sosyal ve ekonomik refahı üzerinde yıkıcı bir etki yaratmıştır.¹⁰⁹ Gülen Hareketi, okulları, üniversiteleri ve dersaneleri kapatılıp Türk hükümeti tarafından devralındığında milyarlarca dolar kaybetmiştir. Darbe girişiminden 2019'a kadar, çoğu Hareketle bağlantılı olduğundan şüphelenilen 5800'den fazla akademisyen adil bir süreç olmaksızın ihraç edilmiştir.¹¹⁰

Ayrıca, öğretmenler, hakimler, polis memurları, askeri personel, devlet memurları vb. dahil olmak üzere 130.000'den fazla kamu görevlisi ihraç edilmiştir.¹¹¹ İhraçlar sonucunda işlerini kaybedenler "mesleki yok oluşa" uğramış ve kamu hizmetinde çalışamaz hale gelmişlerdir.¹¹² "İşten çıkarılan pek çok işçinin, hukuk ve öğretmenlik gibi devlet tarafından düzenlenen mesleklerde özel olarak çalışmaları yasaklanmıştır."¹¹³ İşten çıkarılanlar gelirlerini, sağlık ve sosyal hizmet yardımlarını kaybetmişler ve eğer kamu konutlarında yaşıyorlarsa, hükümet emriyle tahliye edilmeye karşı savunmasız bırakılmışlardır.¹¹⁴ Ayrıca hükümet, Gülen Hareketine bağlı bazı kişilerin özel şirketlerine el koymuş, banka hesaplarını ve diğer mal varlıklarını dondurmıştır.¹¹⁵ Toplumsal gücün bu şekilde kötüye kullanılmasıyla ortaya çıkan nefret suçu, Türkiye'deki hükümet yanlılarının Hareket üyelerine yönelik görüş ve eylemlerini önemli ölçüde manipüle etmiş ve insanları hükümetin çıkarlarına hizmet etmek üzere Harekete karşı harekete geçmeye motive etmiştir.¹¹⁶ 'Kişisel önyargı' ve 'önyargı' ile 'adil olmayan medya' haberleri, Gülen Hareketi üyelerinin daha fazla mağdur edilmesine katkıda bulunmuştur.¹¹⁷ Bu bağlamda, "siyasi içerikli nefret söylemiyle kışkırtılan nefret suçları tehlikeli bir düzeye ulaşmıştır; öyle ki mağdurlar ülkelerini terk etmek ya da başka bir şekilde toplumdan uzaklaşmak zorunda kalmıştır."¹¹⁸

105 Akca, I., & Cammarata, S. (2023). Disinformation Report Türkiye. Retrieved March 28, 2023, from <https://peacejustice.eu/wp-content/uploads/Disinformation-Report-Türkiye.pdf>.
106 Reuters. (2022, August 31). Insiders reveal how Erdogan Tamed Turkey's newsrooms. Reuters. Retrieved March 28, 2023, from <https://www.reuters.com/investigates/special-report/turkey-erdogan-media/>
107 Freedom House. (2017). Freedom House | expanding freedom and democracy. Retrieved March 28, 2023, from https://freedomhouse.org/sites/default/files/FH_FIW_2017_Report_Final.pdf
108 Demir, V. (2021). Freedom of the Media in Turkey Under the AKP Government. In: Aydin, H., Langley, W. (eds) Human Rights in Turkey. Philosophy and Politics - Critical Explorations, vol 15. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-57476-5_3
109 Pandya, S., Olliden, B., Anli, I.A. (2021). Shunned and Purged: Turkey's Crackdown on the Hizmet (Gülen) Movement. In: Aydin, H., Langley, W. (eds) Human Rights in Turkey. Philosophy and Politics - Critical Explorations, vol 15. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-57476-5_10
110 Human Rights Watch. (2018, May 14). Turkey: Government targeting academics. Human Rights Watch. Retrieved March 28, 2023, from <https://www.hrw.org/news/2018/05/14/turkey-government-targeting-academics>
111 Human Rights Watch. (2019). World Report 2019: Rights trends in Turkey. Human Rights Watch. Retrieved March 28, 2023, from <https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/turkey>
112 Gardner, A. (2017, May 22). Turkey: "Professional annihilation" of 100,000 public sector workers in post-coup attempt purge. Amnesty International. Retrieved March 28, 2023, from <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/05/turkey-professional-annihilation-of-100000-public-sector-workers-in-post-coup-attempt-purge/>
113 Ibid.
114 Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. (2018, March 20). Turkey: Un report details extensive human rights violations during protracted state of emergency. OHCHR. Retrieved March 28, 2023, from <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2018/03/turkey-un-report-details-extensive-human-rights-violations-during-protracted-state-of-emergency>
115 Tr724. (2021, December 28). Mal Varlığının Dondurulması Kararı keyfi; Somut Tek Gerekeç yok. Tr724. Retrieved March 28, 2023, from <https://www.tr724.com/mal-varliginin-dondurulmasi-keyfi-somut-tek-gerekece-yok/>
116 Perry, B., Akca, D., Karakus, F., & Bastug, M. F. (2020). Planting hate speech to harvest hatred: How does political hate speech fuel hate crimes in Turkey? International Journal for Crime, Justice and Social Democracy, 9(4), (p. 199). <https://doi.org/10.5204/ijcsd.v9i4.1514>
117 Ibid.
118 Ibid (p. 208).

Nefret söylemi ve nefret suçunun Türkiye'deki Gülen Hareketi üzerindeki etkisi sadece Türkiye'deki destekçileriyle sınırlı değildir.¹¹⁹ Hareketin uluslararası bir varlığı olduğu için,¹²⁰ üyeleri ve sempatanları da diğer ülkelerde nefret söylemine ve nefret suçlarına maruz kalmıştır.¹²¹ Türk hükümeti bu konuda özellikle bu ülkelerin istihbarat örgütleriyle işbirliği yapmaktadır.¹²² Bu durum, bu ülkelerin insan hakları ihlallerini görmezden gelmesine ya da göz ardı etmesine yol açmaktadır. Örneğin, "Kosova'da ikamet eden altı Türk vatandaşı ve HGM (Hizmet/Gülen Hareketi) katılımcısı, Nisan 2018'de Kosova gizli servisi tarafından, açıkça Türkiye'nin baskısıyla- ancak Kosova Başbakanı'nın rızası olmadan (rüşvete işaret ediyor) "sınır dışı edilmiştir".¹²³ Türk hükümeti göz altılara yardımcı olmaları için diğer hükümetlere iki taraflı baskı yapmaya çalışmaktadır. Erdoğan, Arnavutluk hükümetini Gülen bağlantılı okulları kapatmaya ve Gülenli olduğu iddia edilen kişilere karşı harekete geçmeye çağırması ve bu talebi kalkınma yardımı ile ilişkilendirmiştir.¹²⁴ Hükümetin bu taktikleri, Gülen Hareketi'ne bağlı kişilerin başka ülkeler tarafından da hedef alınmasına, nefret söylemine ve nefret suçlarına maruz kalmasına, sınır dışı edilmesine veya kaçırılmasına neden olmaktadır.

119 Pandya, S., Oliden, B., Anli, I.A. (2021). Shunned and Purged: Turkey's Crackdown on the Hizmet (G•en) Movement. In: Aydin, H., Langley, W. (eds) Human Rights in Turkey. Philosophy and Politics - Critical Explorations, vol 15. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-57476-5_10
120 Pew Research Center. (2010, September 15). G•en movement. Pew Research Center's Religion & Public Life Project. Retrieved March 29, 2023, from <https://www.pewresearch.org/religion/2010/09/15/muslim-networks-and-movements-in-western-europe-gulen-movement/>
121 Mentis, T. (2018, November 22). Fet•Afrika'Da cokuyor. Yeni Iafak. Retrieved March 27, 2023, from <https://www.yenisafak.com/gundem/feto-afrikada28-ulkede-sifirlandi-3410318>
122 Pandya, S., Oliden, B., Anli, I.A. (2021). Shunned and Purged: Turkey's Crackdown on the Hizmet (G•en) Movement. In: Aydin, H., Langley, W. (eds) Human Rights in Turkey. Philosophy and Politics - Critical Explorations, vol 15. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-57476-5_10
123 Ibid (p. 209).
124 United States Department of State. (2023). 2022 Country Reports on Human Rights Practices: Turkey (T•kiye). U.S. Department of State. Retrieved March 29, 2023, from <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/turkey/>

Sonuç

Nefret söylemi, zaten ötekileştirilmiş olan azınlıkları hedef almakta ve içinde buldukları durumu daha da kötüleştirerek sivil bütünlüklerine zarar vermektedir. Nefret söylemi, hedef alınan kişilerin toplumdaki itibarını hedef alan bir tür kolektif suç olarak görülebilmektedir. Öte yandan, nefret suçları, belirli insan gruplarına yönelik önyargı veya önyargının yol açtığı cezai eylemlerdir ve iki temel bileşenden oluşmaktadır: cezai bir suç ve önyargı motivasyonu.

Türk hükümetinin Gülen Hareketi'ne yönelik saldırısı, Aralık 2013'te cumhurbaşkanının en yakın müttetikleri ve ailesinin de dahil olduğu büyük bir yolsuzluk tartışmasının patlak vermesi ve aralarında bakanların oğullarının da bulunduğu çok sayıda kişinin hapsedilmesiyle sonuçlanmasının ardından gelmiştir. Erdoğan; Hareketi, hükümeti istikrarsızlaştırmak için komplo kurmakla suçlamaktadır. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın siyasi söylemi bu tarihten itibaren Hareket üyelerine yönelik saldırıları arttırmıştır. Temmuz 2016'daki başarısız darbe girişiminin ardından Erdoğan'ın şiddeti, Hareketi kamuoyu önünde şeytanlaştırma ve kötüleme biçimini almıştır. Türk hükümetinin Gülen Hareketine yönelik

baskıları nedeniyle, Hareket'e ve üyelerine yönelik nefret söyleminde büyük bir artış yaşanmaktadır. Bu bağlamda hükümet, Gülen Hareket'ini ve takipçilerini "terörist" olarak tanımlamaktadır. Bu süre zarfında hükümetin ve kamuoyunun onayladığı söylem "FETÖ" söylemi olmuştur.

Bu bağlamda, aktörler üstesinden gelemedikleri veya açıklayamadıkları bir vakayla karşılaştıklarında, bunu FETÖ eylemleriyle ilişkilendirmeye ve vakaları ve ana figürlerini karalamaya başlamışlardır. Özellikle kamu hizmetinde çalışan kişiler hakkında herhangi bir delil ya da gözaltı kararı olmasa bile, Gülen Hareketiyle bağlantılı oldukları iddia edilerek görevlerine son verilmektedir çünkü bir kişiyi 'FETÖ' söylemiyle ilişkilendirmek o kişiye karşı nefreti ve şüpheyi artırmaktadır. Ayrıca, Gülen Hareket'inin ve mensuplarının hile, sahtekarlık ya da kandırmaca olmadan ulusal ya da uluslararası herhangi bir başarı elde edemeyeceği izlenimini yaratmak için, herhangi bir konuda başarı elde etmiş kişiler, Hareket'le bağlantıları olduğu iddiasıyla eleştirilmektedir. Bu da insanların bu başarılarla önyargı ve nefretle bakmasına neden olmaktadır.

Hükümet "FETÖ" söylemini bir baskı ve kontrol aracı olarak kullanmaktadır. Bu bağlamda hükümet, üyelerini sadece idari pozisyonlardan değil, aynı zamanda sosyal hayattan da dışlamaktadır. Türk medyası Hareket'e ve destekçilerine karşı şiddetli kışkırtmaktadır. Hareketin her üyesini "hain" olarak yaftalayarak toplumda bu kategorideki insanlara karşı önyargı aşıyor. Genel olarak nefret suçunun işlenmesinde başarılı olan bu önyargı unsuru, sadece nefret suçunun mağdurunu değil, aynı zamanda mağdurun grubunu da hedef almaktadır. Sonuç olarak, failin ya da failerin öncelikli hedefi artık mağdur değil, mağdurun belirli özellikleri paylaştığı gruptur.

Hareket Türkiye'deki nefret söylemi ve nefret suçlarından çeşitli şekillerde etkilenmiştir. Özellikle darbe girişiminden sonra Hareket'in ve destekçilerinin damgalanması en önemli etkilerden biri olmuştur. Siyasi gruplar, muhalifler ve AKP'nin politikalarına karşı çıkanlar devlet düşmanı ve terörist olarak damgalanmaktadır. Türkiye'deki Gülen Hareketi, toplanma ve ifade özgürlüğü üzerinde caydırıcı bir etkiye sahip olan nefret söylemi ve nefret suçlarının hedefi olmuştur. Sosyal medyada bile insanlar, süpürme operasyonunu kınamak ya da hükümete alenen karşı çıkmak konusunda kendilerini güvende hissetmemektedir. Hareket üyelerinin sosyal ve ekonomik refahı nefret söylemi ve nefret suçlarından olumsuz etkilenmiştir. İşten çıkarmalar, pozisyonlarını kaybedenler için "mesleki yıkıma" neden olmuş ve onları kamu sektöründe çalışamaz hale getirmiştir. İşten çıkarılan birçok çalışanın, eğitim ve hukuk gibi devlet tarafından yönetilen mesleklerde bireysel olarak çalışması yasaklanmıştır. Bu bağlamda, Hareket'e yönelik nefret söylemi ve nefret suçları birçok mağduriyete, acıya, insan hakları ihlaline ve ayrımcılık davalarına yol açmıştır ve açmaya devam etmektedir.

